

ta obejmuje wszystkie wymiary egzystencji chrześcijańskiej: wiarę, nadzieję i miłość. W rozdz. 4 mamy definicję wiary: „Wiara jest gwarancją tego, czego się spodziewamy, jest dowodem rzeczywistości niewidzialnej” (Hbr 11, 1). Dalej przytacza szeroką panoramę przykładów wiary zaczerpniętych z historii świętej — od sprawiedliwego Abła, aż do ery mesjańskiej. Przedstawia doświadczenie wiary na tle historii. Autor ukazuje postacie biblijne będące przykładem posłuszeństwa Bogu i realizowanie Jego woli. „Pochwała ojców” opiera się na wzorach literackich Starego Testamentu. Taką „pochwałę ojców” zawiera Księga Syracha w rozdz. 44-50. Chce ona ukazać i pochwalić wytrwałość ojców w wierze. Takiej wytrwałości w wierze chce nauczyć Barnaba członków „nowego Izraela”, czyli Kościoła.

Wiara wytrwała jest podstawowym kryterium odczytania historii świętej. Istnienie Boga należy do rzeczywistości niewidzialnych, których pewność czerpiemy z wiary. Wiara stanowi gwarancję tych rzeczy, których się spodziewamy. Wiara pozwala człowiekowi żyć w osobistej łączności z Bogiem, otwierać się na obiecana przyszłość przez Niego.

Ważną część Listu do Hebrajczyków stanowi eschatologiczna przestroga (Hbr 12, 14-29). Wzywa ona do szukania „pokoju ze wszystkimi oraz uświęcenia”. Chodzi o wierność zbawczym darom Boga, o przyjęcie ich z całym zaangażowaniem. Chodzi o braterską miłość oraz przyłgnięcie do Boga — jest to zadanie wszystkich wierzących.

List kończy się błogosławieństwem. Cała treść listu skupiona jest na łasce Chrystusa stwierdzającej drogę do Boga. Życzeniem tej łaski zamyka autor swój dialog ze słuchaczami Słowa Bożego, a źródłem tej łaski jest Eucharystia.

Niewielka książka ks. Antoniego Troniny w sposób prosty, dostępny i przekonujący wprowadza nas w głęboką treść Listu do Hebrajczyków. Zachęca do poznania i wczytania się w jego głęboką treść teologiczną. Niech stanie się dla nas okazją do głębszego poznania treści biblijnych i wzmacniających naszą wiarę i zaufanie Bogu — naszemu Ojcu — w oczekiwaniu na obiecane dobra eschatologiczne, jakim będzie oglądanie Bożego oblicza w niebieskim Jeruzalem.

Częstochowa

KS. ZDZISŁAW MAŁECKI

KS. MICHAŁ BEDNARZ, *Ewangelie synoptyczne*, WDT Biblos, Tarnów 1996, ss. 305

Powstało wiele opracowań dotyczących Ewangelii. Książka ks. Michała Bednarza *Ewangelia synoptyczne* jest jedną z nich jako pomoc naukowa dla studiujących teologię.

Podzielona jest na cztery części: pierwsza wstępna i trzy następne dotyczące kolejnych Ewangelii św. Marka, św. Mateusza i św. Łukasza. Już pierwsze przeglądnięcie tytułów rozdziałów części drugiej, trzeciej i czwartej książki wskazuje, że autor omawiając kolejne Ewangelie synoptyczne, będzie je porównywał. Są też zawarte idee przewodnie i orędzia występujące w poszczególnych Ewangeliiach. Taka konstrukcja opracowania ułatwia czytelnikowi przyswajanie i segregowanie zdobytej wiedzy. Takim ułatwieniem są również tytuły trzech części dotyczących Ewangelii. Tytuły: *Ewangelia św. Marka — Ewangelia o Jezusie Chrystusie Synu Bożym*, *Ewangelia św. Mateusza — Ewangelia o Królestwie Bożym*, *Ewangelia św. Łukasza — Ewangelia Radosną Nowiną i światłością dla wszystkich ludzi* stanowią jakby klucz do odpowiedniej Ewangelii. Klucz ten ułatwia całościowe spojrzenie na Ewangelię, a równocześnie prowokuje, by studiując ją, szukać potwierdzenia bądź negacji dla wybrania właśnie takiego klucza. Jest więc w jednym i drugim przypadku impulsem do głębszego studium danej Ewangelii.

Ewangelie synoptyczne są lekturą dla tych, którzy chcieliby poszerzyć swoją wiedzę na temat Ewangelii synoptycznych jako dzieł literackich, dowiedzieć się czegoś na temat ich autorstwa, okoliczności powstania, usystematyzować swoją wiedzę w zakresie głównych idei religijnych w nich zawartych. Jest więc książką o charakterze naukowym, w której słownictwo typu „paralelizm uzupełniający”, „inkluzja”, cytaty z łaciny, greki czy hebrajskiego nie są przeznaczone dla przeciętnego czytelnika. Zawartość merytoryczna, liczne odsyłacze do cytatów z Pisma Świętego, przywoływanie Tradycji Kościoła, sięganie do jej dokumentów, a także odnoszenie wszystkiego do Starego Testamentu i tradycji judaistycznej stanowi na pewno dużą pomoc dla studiujących teologię.

Struktura opracowania jest dosyć przejrzysta, co ułatwia porównywanie tych trzech Ewangelii według przyjętych kryteriów. Szkoda, że autor tylko raz zastosował metodę schematu w celu objaśnienia problemu. Wydaje się, że stosowanie technik wizualnych, np. rysunek, schemat czy wykres, stanowi dużą pomoc w zapamiętywaniu i rozumieniu przyswajanych zagadnień.

Gorzów Wielkopolski

S. BERNADETTA ŻYCHLIŃSKA

KS. AUGUSTYN ECKMANN, *Symbol Apostolski w pismach Świętego Augustyna*, Lublin 1999, ss. 256

Praca ks. Eckmanna, wydana przez Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, to niejako spojrzenie na Symbol Apostolski oczyma św. Augustyna. Najpierw jednak ukazuje historyczny sens Symbolu, co doskonale umiejscawia temat w historii. Tak więc zaczyna autor od wyjaśnienia samego terminu „symbol”, po czym przedstawia etapy dochodzenia do Symbolu